

Vědecká konference „Brdy. Historie – krajina – lidé“, Rožmitál pod Třemšínem, 14. a 15. listopadu 2017

V polovině listopadu se v moderně rekonstruovaném areálu Podbrdského muzea v Rožmitálu pod Třemšínem konala vědecká konference, jejímiž pořadateli byly kromě hostitelského muzea především Státní oblastní archiv v Praze a dále Město Rožmitál, Muzeum středních Brd a Filozofická fakulta Univerzity Karlovy. Účastníci zasedání soustředili svou pozornost na historické území, které bylo do nedávné doby doménou armády, ale jež má rovněž bohatou minulost, která ještě není badatelsky zcela zmapována. Pro konferenční jednání byl zájmový region vymezen územím dnešní CHKO včetně přilehlých oblastí, z historicko-správního hlediska se jedná o území někdejších panství Hořovice, Zbiroh, Dobříš, Hluboš, Mirošov, Rožmitál a Příbram. Páteř celého jednání tvořily následující tematické okruhy: a) Proměny krajiny a osídlení, b) Hospodářský a sociální vývoj, c) Lidová kultura a každodennost, d) Osobnosti a rody, e) Brdy, armáda a perzekuce. Pořadatelé tímto širokým záběrem chtěli umožnit setkání badatelů různého zaměření a disciplín, včetně etnologie, folkloristiky a dalších.

První jednací den byl zahájen slavnostním uvítáním účastníků, kterého se ujali ředitel SOA v Praze Daniel Doležal a starosta města Rožmitál Josef Vondrášek. Poté začalo vlastní konferenční jednání. Jako první vystoupila Věra Smolová (SOaK Příbram) s příspěvkem, v němž podala *Historicko-geografické vymezení Brd*, jehož nejstarší doklady sahají až k roku 1310. Druhým referujícím byl Karel Nováček (Katedra historie, Univerzita Palackého) s referátem

Brdy z pohledu archeologa, v němž hovořil o výzkumu železářské produkce, lesních řemesel a osídlení na Strašicku. Příspěvkem k archeologii jižních Brd jej doplnil Tomáš Krofta (Archeologický ústav AV ČR, v. v. i). Po krátké přestávce následovaly další tři referáty, vztahující se k proměnám krajiny a jejímu osídlení – Tereza Průchová (SOaK Příbram) se věnovala *Vojensko-topografickému popisu I. vojenského mapování jako badatelskému pramenu*, Přemysl Štych (Přírodovědecká fakulta UK) předvedl *Počítačovou rekonstrukci zaniklé brdské krajiny* a Jiří Smitka (SOA Praha) se věnoval pozemkové držbě v Brdech v průběhu času. Dopolední jednání bylo rozčleněno do dvou částí zakončených diskusí vždy k více referátům.

Druhý, odpolední blok se věnoval hospodářskému a sociálnímu vývoji oblasti a zaznělo v něm šest příspěvků. *Historickému vývoji lesů a lesnictví ve středních Brdech* se věnoval Václav Pernegr (Vojenské lesy Hořovice), na *Brdy jako zdroj pitné vody pro Podbrdsko* se soustředil Jiří Topinka (SOaK Beroun) a Jana Dubská (Národní archiv) představila *Hospodářskou správu arcibiskupského panství Rožmitál pod Třemšínem v 18.–20. století*. Po diskusí a krátké přestávce pokračovalo téma referátem Davida Tумы (Národní památkový ústav / NPÚ, Plzeň) *Brdy a Podbrdsko v době průmyslových změn za H. B. Stroussberga*, *Vzorníky funerální (umělecké) litiny z Podbrdsku* se zabývala Jana Bělová (Muzeum hl. m. Prahy) a sociální poměry přiblížil Karel Řeháček (SOA Plzeň) svým vystoupením *Cikáni, tuláci, pytláci... Sociální a bezpečnostní*

poměry jižního Podbrdská v meziválečném období ve světle památníků četnických stanic.

Po skončení odpoledního bloku byla pro účastníky konference připravena komentovaná prohlídka moderního Podbrdského muzea, popřípadě prohlídka Cvokařského muzea a sousedního památného kostela Povýšení sv. Kříže, kde působil Jakub Jan Ryba. Večer se uskutečnilo společenské setkání.

Středeční dopoledne bylo věnováno tématu lidové kultury a každodennosti. Prvním referujícím byl Karel Foud (NPÚ Plzeň), který se věnoval *Historickému stavebnímu fondu Rokycanska a jižního Plzeňska na příkladech obcí z podhůří Brd* tak, jak se dochoval do dnešních dnů. Kateřina Sedlická a Dana Motyčková (Etnologický ústav AV ČR, v. v. i. / EÚ) rozšířily téma lidové architektury o pohled na brdské vsi zprostředkovaný mladými architektky, kteří v období protektorátu pracovali na Zaměřovací akci ČAVU (*Vesnické stavitelství v oblasti Brd v historické plánové, kresebné a fotografické dokumentaci*). Folklorní téma, včetně písňových ukázek představil Zdeněk Vejvoda (EÚ AV ČR) v referátu *Písňový repertoár obyvatel zaniklých brdských vsí ve sbírce Bohuslava Vyhličky*. Zajímavou doplňkovou výrobou hornických a lesnických dělníků se zabývala Lenka Blažková (Hornické muzeum Příbram) v příspěvku *Jan z Babí hory. Příspěvek k výrobě šiškových fořtů, Fabiánů*. Dalšími zpracovávanými tématy každodennosti se zabývaly referáty Romana Punčocháře (SOkA Beroun) *Turistika v Brdech* a Ivana Jakubce (Filozofická fakulta UK) *Brdy – destinace cestovního ruchu za protektorátu?* O duchovní každodennosti zajímavě pojednala Lenka Svobodová (SOA v Praze) – „*Duchovní se*

připravují na Velikonoční svátky a my jsme stále ve střehu.“ *Církevní život v Brdech v padesátých letech 20. století ve světle hlášení církevních tajemníků.*

První odpolední blok byl věnován osobnostem a rodům a svá bádání představili Petr Kolář (SOA v Plzni), který referoval o 110 letech správy Vratislavů z Mitrovic na panství Mirošov, Hana Hrachová (SOkA Rokycany) hovořila o Josefu Königsmarkovi a jeho podílu na poznání Brd, Josef Hrdina a Kristýna Poláčková (Arcibiskupství pražské) svou pozornost věnovali rožmitálskému lesmistrovi Karlu Gangloffovi, Bohuslav Rejzl (Muzeum hl. m. Prahy) představil březnického rodáka Františka L. Hovorku a Josef Faktor (Archiv Arcibiskupství pražského) Josefa Berana, arcibiskupa pražského, kardinála a vězně. Poslednímu tématu druhého dne jednání – armádě a perzekuci – se věnovaly čtyři referáty. Josef Velfl (Hornické muzeum Příbram) podal obraz Brd v době hitlerovské okupace, stejnému období se věnoval Miroslav Eisenhammer (SOA v Plzni), když představil pracovní-výchovný tábor Mirošov. Martin Lang se zabýval armádou z pohledu muzejních sbírek a Tomáš Makaj (oba z Muzea středních Brd) přiblížil 52. pomocný technický prapor ve Svaté Dobrotivé.

Konference přinesla mnoho nových podnětných informací, které díky širokému profesnímu zastoupení jednotlivých badatelů mohou přinést nové pohledy a náměty pro hledání „bílých míst“ na mapě Brd. Na jejich existenci pořadatelé v pozvánce na jednání upozorňovali. Věřím, že některá jsou dnes už možná zaplněna.

Kateřina Sedlická (EÚ AV ČR, v. v. i.)